

Paweł Madejski
Polska Akademia Nauk
Instytut Ekologii
05-092 Łomianki, Dziekanów Leśny

**PROGRAM I PRZEBIEG
XIV WYPRAWY ANTARKTYCZNEJ
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DO STACJI IM. HENRYKA ARCTOWSKIEGO**

Uczestnicy kolejnej, XIV Wyprawy Antarktycznej Polskiej Akademii Nauk, wypłynęli 4 stycznia 1990 roku z portu marynarki wojennej w Gdyni, na pokładzie ORP „Heweliusz”. Jej organizatorem był Instytut Ekologii PAN.

Program naukowy Wyprawy obejmował prace wchodzące w zakres planu koordynacyjnego CPBP 03.03. na lata 1986-1990, grupy tematycznej A: „Badania ekosystemów Antarktyki i Arktyki w wybranych rejonach” i grupy tematycznej B: „Zbadanie struktury litosfery i perspektyw surowcowych oraz środowiska badanych rejonów polarnych”.

Program techniczny grupy zimującej polegał na zapewnieniu ciągłości pracy stacji w warunkach bezpiecznych, gwarantujących realizację prac naukowych. W trakcie pobytu, program poszerzony został o przygotowanie stacji im. H. Arctowskiego na przyjęcie na sezon antarktycznego lata 1990-1991, 23 osobowej grupy naukowców holenderskich.

Program techniczny grupy rejsowej obejmował przywiezienie ładunku na hiszpańską stację „Juan Carlos I” na wyspie Livingston oraz przewiezienie ze stacji „Bellingshausen” na stację „Arctowskiego” 100 ton oleju napędowego.

Lista uczestników

Grupa zimująca:

Paweł Madejski	kierownik wyprawy, geodeta,
Wojciech Bart	geofizyk,
Stuart Donachie	biolog,
Andrzej Molek	geofizyk,
Mariusz Sapota	biolog,
Kazimierz Sierakowski	biolog,
Zbigniew Zwoliński	geomorfolog,

Włodzimierz Kędra	z-ca kierownika d/s technicznych,
Kazimierz Czerniejewski	operator sprzętu przeprawowego,
Jerzy Halter	lekarz,
Tomasz Jaremek	kucharz,
Antoni Koszałkowski	bosman,
Jerzy Koziński	radiooperator,
Witold Mazurek	energetyk,
Tadeusz Sądej	mechanik warsztatowy.

Grupa rejsowa:

Stanisław Rakusa-Suszczewski, Sławomir Jastrzębski, Włodzimierz Ludowich, Małgorzata Mitek, Kazimierz Potrzebowski, Jan Swolek.

ORP „Heweliusz” z 17 uczestnikami XIV Wyprawy na pokładzie, dotarł na Stację im. H. Arctowskiego 14 lutego, dwanaście dni później, dopłynął „Akademik Fiodorov” z pozostałymi uczestnikami XIV Wyprawy i jej zaopatrzeniem. Po zakończeniu przeładunku zaopatrzenia, rozładunku hiszpańskiego sprzętu na wyspie Livingstone i zaopatrzeniu Stacji w paliwo, ORP „Heweliusz” z grupą rejsową odpłynął 3 marca w drogę powrotną.

Podczas rocznego pobytu na Stacji im. H. Arctowskiego uczestnicy grupy naukowej realizowali następujący program:

Paweł Madejski – Wykonywanie mapy fizjograficznej rejonu SSSI Nr 8 w skali 1:5000 na podstawie zdjęć geodezyjnych i fotogrametrycznych oraz obserwacji terenu,

Zbigniew Zwoliński – Krążenie materii mineralnej w ekosystemie Zatoki Admiralicji na podstawie powtarzalnych badań subsystemów: rzeczno-morskiego oraz uzyskania charakterystyk ilościowych i jakościowych,

Stuart Donachie – Sezonowe wahania liczebności i składu bakteryjnych populacji w żołądku kryla na tle wahań liczebności bakterii w Zatoce Admiralicji,

Kazimierz Sierakowski – Monitoring ptactwa i pływonożyc w rejonie SSSI Nr 8,

Mariusz Sapota – Zbiory ichtiofauny i zooplanktonu w cyklu rocznym,

Andrzej Molek – Kontynuacja badań geofizycznych-sejsmologicznych,

Wojciech Bart – Kontynuacja badań geofizycznych-geomagnetycznych.

12.09.1990 na Stację antarktyczną przybyło dwoje kolejnych uczestników, których zadaniem było wykonanie następujących badań:

Katarzyna Janiec – Określenie składu gatunkowego mikrofauny środowisk słodkowodnych,

Krzysztof Filcek – Ocena liczebności, miejsc zasiedlenia i rozkładu wielkości osobników populacji *Nicella concina*.

Prace techniczne wykonane przez uczestników XIV Wyprawy obejmowały

całość prac związanych z zapewnieniem prawidłowego i bezpiecznego funkcjonowania wszelkich urządzeń technicznych i obiektów. Prowadzono prace eksploatacyjne, przeglądy i remonty oraz różnego rodzaju usprawnienia i modernizacje. Działalność techniczna w dużym stopniu zdominowana była potrzebą przygotowania Stacji do przyjęcia na okres letni, 23 osobowej grupy naukowców holenderskich.

Kalendarz ważniejszych wydarzeń XIV Wyprawy

4.01.1990 – wyjście z portu ORP „Heweliusz” z 11 uczestnikami ekipy zimującej i 4 uczestnikami grupy rejsowej.

14.02.1990 – przybycie ORP „Heweliusz” na Stację im. H. Arctowskiego,

3.03.1990 – odpłynięcie ORP „Heweliusz” do kraju i rozpoczęcie samotnego pobytu przez grupę zimującą,

12.10.1990 – przylot biologów na badania w sezonie letnim.

4.12.1990 – przybycie na statku „Akademik Fiodorov” trzyosobowej grupy uczestników XV Wyprawy wraz z całym jej zaopatrzeniem.

7.12.1990 – przylot grupy 23 naukowców holenderskich.

12.12.1990 – wizytacja Stacji przez chińską delegację SCAR, a także przyplnięcie ORP „Arctowski” z pozostałą częścią ekipy XV Wyprawy.

18.01.1991 – wizytacja Stacji przez ambasadora Holandii w Buenos Aires.

24.01.1991 – opuszczenie Stacji im. H. Arctowskiego przez XIV Wyprawę udającą się w drogę powrotną do kraju.

16.03.1991 – zakończenie XIV Wyprawy Antarktycznej po zacamowaniu ORP „Arctowski” w porcie w Gdyni.

Pełne sprawozdanie z przebiegu Wyprawy, realizacji programu naukowego i programu technicznego, przekazano jej organizatorowi, Instytutowi Ekologii Polskiej Akademii Nauk.

Przemysław Gonera

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

67-701 Poznań, ul. A. Fredry 10

XV WYPRAWA ANTARKTYCZNA INSTYTUTU EKOLOGII PAN DO STACJI IM. HENRYKA ARCTOWSKIEGO (KING GEORGE ISLAND)

W terminie od. 12.12.90 do 17.03.92 przebywała na Stacji im. H. Arctowskiego w archipelagu Szetlandów Południowych XV Wyprawa Antarktyczna